

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

**სკოპინგის დასკვნა N 18
11.02.2019**

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: მშრალი და ნაყარი ტვირთების ტერმინალის მოწყობა და ექსპლუატაცია (2017 წლის 27 ოქტომბრის N77 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება)

საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება და მისამართი: შპს „ანაკლიის განვითარების კონსორციუმი“ მის: ქ. თბილისი, მარჯანიშვილის ქ. # 6.

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ზუგდიდის მუნიციპალიტეტი, ანაკლია

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 03.12.2018

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „გერგილი“

ძირითადი საპროექტო მონაცემები

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით შპს „ანაკლიის განვითარების კონსორციუმის“ მიერ სამინისტროში წარმოდგენილ იქნა მშრალი და ნაყარი ტვირთების ტერმინალის მოწყობის და ექსპლუატაციის (2017 წლის 27 ოქტომბრის N77 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება) პროექტის სკოპინგის ანგარიში „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-8 მუხლის შესაბამისად.

როგორც წარმოდგენილი პროექტით დგინდება, დაგეგმილია, მშრალი და ნაყარი ტვირთების ტერმინალის მშენებლობა და ექსპლუატაცია. საპროექტო ტერმინალის მშენებლობამ და ექსპლუატაციამ განაპირობა დაგეგმილ სხვა ინფრასტრუქტურული ობიექტების მშენებლობის პროექტში ცვლილებების განხორციელება. წარმოდგენილი პროექტი ითვალისწინებს, 2017 წლის 27 ოქტომბრის N77 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით გათვალისწინებული პირველი ფაზისთვის განკუთვნილ ტერიტორიას-130 ჰექტარს და ასევე, დამატებით 11 ჰექტარ ტერიტორიას.

თავდაპირველი პროექტით განსაზღვრული იყო საზღვაო ინფრასტრუქტურული ობიექტების მოწყობა: ტალღმტეხი ნაგებობის მოწყობას ნავსადგურის ტალღებისაგან დასაცავად (1500მ); მისადგომი კედელის მშენებლობას საკონტინერო ხომალდების მისადგომად და ნავმისადგომის ამწე-გადამტვირთავების ფუნქციონირებისათვის; მისასვლელი არხის, მოსაბრუნებელი აუზის და ნავმისადგომი ჯიბეების სატვირთო ხომალდების მანევრირებისა და ლუზის ჩაშვების გასაადვილებლად; დამხმარე სანავიგაციო საშუალებების (AtNs) ნავსადგურიდან და ნავსადგურის მიმართულებით

უსაფრთხო ნავიგაციის ხელშესაწყობად. ხოლო, სახმელეთო ინფრასტრუქტურა მოიცავდა: საკონტინერო ეზოს პორტში შემოსული და პორტიდან გასატანი კონტეინერებისათვის განკუთვნილ ინფრასტრუქტურას; სატვირთო მანქანების გამშვები ჭიშკარს, გზიდან საკონტინერო ტერმინალზე მიმავალი მანქანების ადმინისტრირებისათვის; შერეული სარკინიგზო ეზოს მოწყობას, მატარებლებსა და საკონტინერო ეზოს შორის კონტეინერების გადასატანად; შენობებს, საკონტინერო ტერმინალის ეფექტური ფუნქციონირებისათვის საჭირო საპორტო მომსახურებისა და საქმიანობის განსახორციელებლად; კომუნიკაციების სისტემების მოწყობას, რომელიც მოიცავს ელექტროენერჯისა და წყლის მიწოდებას; ასევე წყალარინების სისტემებს და უსაფრთხოების სისტემას, მათ შორის პერიმეტრული შემოღობვას და შესასვლელის კონტროლს.

წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშით, ცვლილებები შეეხო საკონტინერო ტერმინალს და მის დამხმარე საინჟინრო კომუნიკაციებს, ასევე ნავმისადგომს და მის საინჟინრო კომუნიკაციებს. დამატებით, წარმოდგენილია ცვლილებები ე.წ ტალღმტეხის მოწყობის პროექტში. პროექტით არსებული გრძივი გაბარიტები 1500მ-ი მცირდება 1000 მეტრამდე. არსებული, დამტკიცებული პროექტის კონტურების ცვლილება დამატებით გამოწვეულია ასევე სარკინიგზო ხაზის უსაფრთხოების გაზრდის აუცილებლობით, რაც დამატებით მოითხოვდა სამუხრუჭე მანძილის გაზრდას და მოხვევის რადიუსის გაბარიტების ცვლილებას. წარმოდგენილი პროექტით, ტერიტორიაზე მოეწყობა მშრალი და ნაყარი ტვირთების გემის დატვირთვის და დასაწყობების ოპერაციისთვის საჭირო ინფრასტრუქტურა, მშრალი და ნაყარი ტვირთების განთავსებისთვის დახურული საწყობი. ცვლილებები განიცადა ასევე შიდა სამეურნეო გზების პარამეტრებმა და სხვა ტერმინალისთვის საჭირო ტექნიკურმა ინფრასტრუქტურამ.

წარმოდგენილი ანგარიშით, მშრალი და ნაყარი ტვირთების ინფრასტრუქტურა შედგება საკონვეიერო მოწყობილობისგან და სასაწყობო შენობისგან(გაყოფილი ორ ნაწილად, ჯამში 50.000 ტ. ტევადობით), რომელიც დაუკავშირდება ტერმინალის ნავმისადგომს შემადგენელი კონვეერით და დატვირთავს გემებს მტვირთავების მეშვეობით. მტვირთავი მოწყობილობები დამონტაჟდება დამოუკიდებელ ხიმინჯებიან პლატფორმაზე. მშრალი და ნაყარი ტვირთების ტერმინალი ასევე მოიცავს რკინიგზის კვანძს, გადმოსატვირთ ბაქანს, მატარებლიდან გადმოსატვირთ ადგილს და შეტანის ლენტურ კონვეიერებს. რკინიგზის კვანძი მოიცავს ერთ ბილიკს დაახლოებით 3,5 კმ-ს ტერმინალის პერიმეტრზე, რომელშიც შედის გადმოსატვირთი სადგური დაახლოებით 700 მეტრის ბილიკით. წარმოდგენილი ანგარიშით დაგეგმილია სასუქის, ე.წ „შარდოვანას“ ოპერირება, რომელიც წარმოდგენილია პატარა გრანულების სახით, რომელსაც მოემსახურება მშრალი და ნაყარი ტვირთების ტერმინალი.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ს პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზშ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზშ-ს ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“-ს მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზშ-ს ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“-ს მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი** უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ს პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
4. **გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
  - პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
  - პროექტის აღწერა;
  - დაგეგმილი ინფრასტრუქტურის სიტუაციური სქემა;
  - თავდაპირველი პროექტით დაგეგმილი სარკინიგზო ხაზის პროექტში ცვლილებების შედეგად გამოწვეული მასშტაბების შეფასება, ტექნიკური გადაწყვეტის შესახებ ინფორმაცია, შედარების ანალიზი;
  - ტალღმტეხი-თავდაპირველი პროექტით დაგეგმილი ნაგებობის პროექტში ცვლილებების შედეგად გამოწვეული მასშტაბების შეფასება, ტექნიკური გადაწყვეტის შესახებ ინფორმაცია, შედარების ანალიზი;
  - საპროექტო, მშრალი და ნაყარი ტვირთების ტერმინალის მშენებლობით გამოწვეული მოსალოდნელი ზეგავლენა ტერიტორიაზე არსებულ და დაგეგმილ ინფრასტრუქტურულ ობიექტებზე;
  - დაზუსტდეს მონაცემები მშრალი და ნაყარი ტვირთების ტერმინალისთვის განკუთვნილი ტვირთების (ქიმიური შემადგენლობა, ფიზიკური და ქიმიური თვისებების გათვალისწინებით) სახეობა;
  - დაზუსტდეს მონაცემები მშრალი და ნაყარი ტვირთების ტერმინალისთვის განკუთვნილი ტვირთის საპროგნოზო რაოდენობრივი მაჩვენებლები წლების მიხედვით;
  - მშრალი და ნაყარი ტვირთების ტერმინალის და დამხმარე ინფრასტრუქტურით ფუნქციონირების დროს, ოპერირების, შენახვის და გადატვირთვის ეტაპზე სასუქში წყლის მოხვედრის თავიდან არიდების ტექნიკური გადაწყვეტა;
  - მშრალი და ნაყარი ტვირთების ტერმინალის შენობის ტექნიკური პარამეტრები;
  - დაგეგმილი ინფრასტრუქტურული ობიექტების, დამხმარე დანადგარებისა და ტექნოლოგიური მოწყობილობების აღწერა(დახურული ციკლის აღწერა);
  - მშრალი და ნაყარი ტვირთის მიღების, დასაწყობების და გადატვირთვისთვის საჭირო დეტალური ტექნოლოგია ოპერირების ყველა ეტაპზე;
  - მშრალი და ნაყარი ტვირთის დასაწყობების და შენახვის პირობები (შენობის და ინფრასტრუქტურის დეტალური აღწერა);
  - ასპირაციული სისტემის აღწერა (მტვერდამჭერი მოწყობილობების, ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვევის წყაროების და შემარბილებელი ღონისძიებების ტექნიკური გადაწყვეტა)

- ობიექტის და ინფრასტრუქტურის განთავსების ალტერნატიული ვარიანტები, პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები: შესაბამისი დასაბუთებით, მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივა;
- ტალღმტეხი ნაგებობის 500 მეტრით შემცირების საპროექტო ტექნიკური დასაბუთება;
- სარკინიგზო ხაზის მანძილის გაზრდის საპროექტო ტექნიკური დასაბუთება;
- გემების მოსაბრუნებელი აუზის და ნავმისადგომზე ტალღმტეხი ნაგებობის შემცირებით გამოწვეული ზეგავლენა-ტექნიკური ანალიზი;
- ტალღმტეხის პარამეტრების შემცირებით გამოწვეული ბათიმეტრიული, დინებებისა და სედიმენტაციის, ტალღის სიმძლავრის, ჰიდრო და მორფო დინამიკური მოდელირების, ქარის და ტალღის კვლევების ანგარიში;
- გეოლოგია;
- ჰიდრო-გეოლოგია;
- საინჟინრო-გეოლოგია;
- ტერიტორიის GIS კოორდინატები;
- ობიექტის და ინფრასტრუქტურის ძირითადი ფიზიკური მახასიათებლები (სიმძლავრე, მასშტაბი, რაოდენობა);
- პროექტით გათვალისწინებული, დამატებით 11 ჰექტარი მიწის ნაკვეთის ათვისებით გამოწვეული სანიაღვრე წყლების მართვის საკითხები (გამწმენდი ნაგებობა, წყალმომარაგება, სამეურნეო-ფეკალური და სხვა);
- შენობა ნაგებობების მშენებლობასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის მოწყობასთან დაკავშირებული საკითხები;
- მშენებლობის ეტაპზე, დამხმარე ინფრასტრუქტურის, სამშენებლო მოედნის, სამშენებლო ნედლეულის, დასაწყობების მოედნების აღწერა;
- ნარჩენების დასაწყობების ადგილები და მათი მართვის აღწერა;
- მშენებლობის ეტაპზე შესაძლო ავარიული სიტუაციების აღწერა და მათი მართვის გეგმა;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ნარჩენების სახეობებისა და რაოდენობის შესახებ მონაცემები და შემდგომი მართვის ღონისძიებები;
- ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციასთან ასევე ფუჭი ქანების მართვასთან დაკავშირებული საკითხები;

5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება მათ შორის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე ობიექტის საქმიანობის ეტაპზე, ემისიები ნედლეულისა და მზა პროდუქციის დასაწყობების, გადატვირთვის და ოპერირების ყველა ეტაპზე გაფრქვევის წყაროები, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში და სხვა.
- ზემოქმედება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე;
- ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და საშიში გეოდინამიკური პროცესები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შემარბილებელი ღონისძიებები;

- ზემოქმედება ზედაპირულ წყლებზე საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება ობიექტის მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე;
- მცენარეულ საფარსა და ჰაბიტატების მთლიანობაზე ზემოქმედება, ცხოველთა სამყაროზე ზემოქმედება (მათ შორის წითელი ნუსხის) და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ნარჩენების მართვის საკითხები, ნარჩენების მართვის გეგმა, ნარჩენების წარმოქმნით და გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებულ რისკებსა და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
- წყლის გარემოზე ზემოქმედება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
- მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
- მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი მონიტორინგის გეგმა;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
- გზშ-ს ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით, ფოტო მასალა);
- გენერალური გეგმა;
- შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა-გრაფიკი.

როგორც ცნობილია თავდაპირველი პროექტით, ტალღმტეხი დაპროექტებული იქნება ძლიერი ტალღებისაგან ნავსადგურის დასაცავად, რომ ტალღების სიმაღლე საკონტეინერო ტერმინალის ნავმისადგომებთან არ აღემატებოდეს 0.5 მეტრს 95%-იანი წლიური უზრუნველყოფით. პროექტით, ტალღმტეხმა შტორმის პირობებში ნავსადგურის პირველი ფაზა უნდა დაიცვას 100 წლიანი განმეორების პერიოდის მქონე მაღალი ტალღებისაგან და წყლის მაღალი დონეებისაგან. ტალღმტეხის დაპროექტებით შტორმის დროს წყლის დონის მაქსიმალური სიმაღლეები დაემთხვეოდა ტალღის მაქსიმალურ სიმაღლეს და აღნიშნულ მონაცემებზე დაყრდნობით დაპროექტდა ნავსადგურის პირველი ფაზის ტერიტორიაზე, ხმელეთის გასწვრივ 625 მ. სიგრძის მისადგომი კედელი კონტეინერების ხომალდებისთვის და დამატებითი მომსახურე ხომალდებისთვის, სადაც მისადგომი კედელთან დაგეგმილია ორი ნავმისადგომის მოწყობა სადაც შესაძლებელი იქნება 300 მეტრამდე სიგრძის, 10,000 TEU საკონტეინერო გემების მიღება.

ტალღმტეხის- ნაგებობის პარამეტრების ცვლილება როგორც ცნობილია კორელაციაშია ნავმისადგომის-პორტის აკვატორიის ჰიდროგრაფიულ სურათზე. ამრიგად, გზშ-ს ანგარიში უნდა მოიცავდეს საპროექტო ხაზობრივი ნაგებობის გაბარიტების (თავდაპირველ პროექტში 1500 მეტრი) 500 მეტრით შემცირების საპროექტო ტექნიკურ

დასაბუთებას (აკვატორიის ბათიმეტრიულ მონაცემებზე დაყრდნობით ტალღის სიმძლავრის, ჰიდრო და მორფო დინამიკური მოდელირების, ქარის და ტალღის კვლევები.), რომელშიც ასევე განხილული უნდა იყოს გარემოს ცალკეულ კომპონენტებზე ზეგავლენა, თავისი შემარბილებელი ღონისძიებებით შესაბამისი კვლევების საფუძველზე.

მნიშვნელოვანია, რომ გზშ-ს დოკუმენტში სრულად იყოს გათვალისწინებული 2017 წლის 27 ოქტომბრის N77 ეკოლოგიური ექსპერტიზის ფარგლებში დადგენილი პირობების შესრულება, გაანალიზებული იყოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება როგორც გარემოზე ზემოქმედების, ასევე შემარბილებელი ღონისძიებების გათვალისწინებით.

გზშ-ს ანგარიშს თან უნდა ახლდეს საპროექტო ტერიტორიის ლანდშაფტის ვიზუალური პანორამული ფოტომასალის გამოყენებით ყველა დაგეგმილი ინფრასტრუქტურული ობიექტის განთავსების, მათი გეომეტრიული გაბარიტების პარამეტრები(შესაბამისი ლეგენდა). ინფრასტრუქტურული ობიექტების დამაკავშირებელი ხაზობრივი ნაგებობების სიტუაციური აგეგმარება შესაბამისი ლეგენდით (გზები, კომუნიკაციები). ინფრასტრუქტურული ობიექტების ფუნქციური დატვირთვის შესახებ მოკლე ანოტაცია. ასევე გზშ-ს დანართის სახით უნდა ახლდეს ზემოთაღნიშნული ინფორმაცია GIS ფაილების სახით (ყველა, ე/წ „ლეიერები“ ცალკე სახელით-დახასიათებით.)

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში „ანაკლიის განვითარების კონსორციუმის“ მიერ წარმოდგენილ ზუგდიდის მუნიციპალიტეტში, მშრალი და ნაყარი ტვირთების (2017 წლის 27 ოქტომბრის N77 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება) ტერმინალის მოწყობის და ექსპლუატაციის პროექტზე **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.